

"Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты"
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Scientific Journal

"CENTRAL ASIAN COURIER"

"ОРТАЛЫҚ АЗИЯ КУРЬЕРІ"

ғылыми журналды

Научный журнал

"ЦЕНТРАЛЬНО-АЗИАТСКИЙ КУРЬЕР"

1 № 1 (2025)

EDITOR-IN-CHIEF

Zhumatay Samat — General Director of the Institute of History of Kazakhstan and Central Asia (Kazakhstan).

Azmukhanova Aiman — Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Kazakhstan).

Deputy Editor-in-Chief:

Cherepanov Konstantin — Candidate of Historical Sciences, Leading Researcher, Head of the Department of the History of Kazakhstan in the 20th Century at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology, Committee of Science, Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan).

EDITORIAL BOARD:

Abazov Rafis — PhD, Adjunct Professor, Columbia University; Vice-Rector for International Cooperation, Kazakh National Agrarian Research University; Director, Institute for Green and Sustainable Development; Coordinator, MBA Program.

Abdyrakhmanov Tolobek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic, Zhusup Balasagyn Kyrgyz State University (Kyrgyz Republic, Bishkek).

Abil Yerkin — Doctor of Historical Sciences, Professor, Director of the Institute of History of the State CS MES RK (Kazakhstan).

Alimbay Nursan — Candidate of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology (Kazakhstan).

Auanasova Alima — Doctor of Historical Sciences, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University.

Diener Alexander — Doctor of Political Science, Professor, University of Kansas, (USA).

Dzhumashev Askar — Doctor of Historical Sciences, Professor, and Head of the Department of History at the Karakalpak Scientific Research Institute of Humanities – Karakalpak Branch of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Ismagulov Orazak — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the RK under the President of the RK, Corresponding Member of Bologna Academy of Sciences, winner of Ch.Ch. Valikhanov Award, Honored Worker of Science and Technology, Professor of L.N. Gumilyov University (Kazakhstan).

Kabuldinov Ziyabek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of the NAS of the RK under the President of the RK, general Director of Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology SC MSHE RK (Kazakhstan).

Karasayev Gani — Doctor of Historical Sciences, Professor, Chief Researcher at the Institute of State History of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, Astana.

Kokebayeva Gulzhaukhar — Doctor of Historical Sciences, Professor at the Al-Farabi Kazakh National University. (Kazakhstan).

Kozhirova Svetlana — Doctor of Political Science, Professor, Co-Director of the Center for the Study of China and Central Asia of Fudan University and the International Scientific Complex of the National Company "Astana", Head of the Center for Chinese and Asian Studies (Kazakhstan).

Morrison Alexander — PhD, Professor, University of Oxford (UK).

Muminov Ashirbek — Doctor of Historical Sciences, Professor, Senior Researcher at the Research Center for Islamic History, Art and Culture IRCICA (İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi). (Istanbul, Turkey).

Outram Alan — Doctor of Archaeological Sciences, Professor of the Department of Archaeology and History, University of Exeter (Great Britain, Exeter).

Zharken Aigul — Doctor of Historical Sciences, Professor at L.N. Gumilyov Eurasian National University.

Shaydullaev Shapulat — Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of the History of Uzbekistan at Termez State University.

Shinji Kato — PhD, Nara National Research Institute for Cultural Properties, Japan.

Turdaliev Cholpon — Doctor of Historical Sciences, Professor at the American University of Central Asia.

Werner Cynthia — Doctor of Historical Sciences, Professor, Texas university (USA).

Zhomart Simtikov — Candidate of Historical Sciences, Doctor of Political Sciences, Head of the Department of Political Science and Social-Philosophical Disciplines at Abai Kazakh National Pedagogical University.

EXECUTIVE EDITOR

Tashbaeva Kadicha — Candidate of Historical Sciences, Head of the Department of Archaeology at the B. Dzhangerchinov Institute of History, Archaeology and Ethnology of the National Academy of Sciences of the Kyrgyz Republic.

ACADEMIC EDITOR

Utgenov Marat — Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of History, Geography and Social and Humanitarian Sciences Kokshetau University named after Sh. Ualikhanov.

Mukanova Gulnar — Candidate of Historical Sciences, Professor, Leading Researcher of the Astana Branch of the Ch. Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology.

TECHNICAL SECRETARY

Kopeyeva Saniya — Master's degree (Kazakhstan)

Sandybayeva Dinara — Master's degree, staff member of the Institute of the History of Kazakhstan and Central Asia (Kazakhstan)

БАС РЕДАКТОР

Жұматайұлы Самат — Қазақстан және Орталық Азия тарихы институтының бас директоры (Қазақстан).

Азмұханова Айман Махсотқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор (Қазақстан).

Бас редактордың орынбасары:

Черепанов Константин Владимирович — тарих ғылымдарының кандидаты, жетекші ғылыми қызметкер, ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ХХ ғасырдағы Қазақстан тарихы бөлімінің меңгерушісі, (Қазақстан).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА

Абазов Рафис Фанисұлы — PhD, Колумбия университетінің адъюнкт-профессоры, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінің халықаралық ынтымақтастық жөніндегі проректоры, Жасыл және тұрақты даму институтының директоры, MBA бағдарламасының үйлестірушісі.

Абдырахманов Толобек Әбілұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, Жүсіп Баласағын атындағы Қырғыз мемлекеттік университеті (Қырғыз Республикасы, Бішкек).

Ауанасова Әлима Мүсірқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры.

Әбіл Еркін Аманжолұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР БҒМ ҒК Мемлекет тарихы институтының директоры. (Қазақстан).

Әлімбаев Нұрсан — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас ғылыми қызметкері (Қазақстан).

Вернер Кунгһиа (Werner, Cynthia) — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Техас университеті, (АҚШ).

Дайнер Александр (Diener Alexander) — тарих ғылымдарының докторы, профессор. Канзас университеті, (АҚШ).

Джумашев Аскар Мамбетович — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Өзбекстан Республикасының Ғылым Академиясы Қарақалпақстан бөлімшесінің Қарақалпақ гуманитарлық ғылымдар зерттеу институтының Тарих бөлімі меңгерушісі.

Жаркен Айгүл Мәлікқызы — тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университетінің профессоры.

Кожирова Светлана Басиевна — саясаттану ғылымдарының докторы, профессор, Фудан Университетінің Қытай және Орталық Азияны зерттеу орталығының мен «Астана» ХҒК бірлескен директоры (Қазақстан).

Көкебаева Гүлжауһар Какенқызы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. (Қазақстан).

Қабылдинов Зиябек Ермұқанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Президентінің жанындағы ҰҒА академигі, ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының Бас директоры (Қазақстан).

Қарасаев Ғани Мұқашұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитетінің Мемлекет тарихы институтының бас ғылыми қызметкері, Астана қ.

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания).

Муминов Әшірбек Құрбанұлы — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Ислам тарихы, өнер және мәдениет ғылыми-зерттеу орталығының аға ғылыми қызметкері IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Түркия, Стамбул қ.).

Оутрам Алан — археология ғылымдарының докторы, Эксетер университетінің археология және тарих кафедрасының профессоры (Ұлыбритания, Эксетер).

Симтиков Жомарт Құдайбергенұлы — тарих ғылымдарының кандидаты, саясаттану ғылымдарының докторы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің саясаттану және әлеуметтік-философиялық пәндер кафедрасының меңгерушісі.

Смағұлов Оразак Смағұлұлы – тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР Президентінің жанындағы ҰҒА академигі, Балон ғылым академиясының корр.-мүшесі, Ш.Ш. Уәлиханов атындағы сыйлықтың лауреаты, ғылым мен техниканың еңбек сіңірген қайраткері, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры. (Астана, Қазақстан).

Турдалиева Чолпон Жапарбекқызы — тарих ғылымдарының докторы, Орталық Азиядағы Американ университетінің профессоры.

Шайдуллаев Шапулат — тарих ғылымдарының докторы, профессор, Термез мемлекеттік университетінің Өзбекстан тарихы кафедрасының меңгерушісі.

Шинджи Като — PhD, Народағы мәдени құндылықтардың ұлттық ғылыми-зерттеу институты (Жапония, Нара).

ЖАУАПТЫ РЕДАКТОР

Ташбаева Кадича Искандарқызы — тарих ғылымдарының кандидаты, Қырғыз Республикасы Ұлттық ғылым академиясы Б. Жамгерчинов атындағы Тарих, археология және этнология институтының археология бөлімінің меңгерушісі.

ҒЫЛЫМИ РЕДАКТОРЛАР

Өтегенов Марат Зеннатұлы — тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, «Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КеАҚ тарих, география және әлеуметтік-гуманитарлық пәндер кафедрасының меңгерушісі.

Мұқанова Гүлнар Қайроллақызы — тарих ғылымдарының кандидаты, профессор, Астана қаласындағы Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты филиалының жетекші ғылыми қызметкері.

ТЕХНИКАЛЫҚ ХАТШЫ

Копеева Сания Жұматайқызы — магистр, Қазақстан мен Орталық Азия тарихы институтының қызметкері (Қазақстан)

Сандыбаева Динара Маратқызы — магистр, Қазақстан мен Орталық Азия тарихы институтының қызметкері (Қазақстан)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Жуматай Самат — Генеральный директор Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Азмуханова Айман Махсотовна — кандидат исторических наук, ассоциированный профессор (Казахстан)

Заместитель главного редактора:

Черепанов Константин Владимирович — кандидат исторических наук, ведущий научный сотрудник, заведующий отделом истории Казахстана XX века Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова. КН МНВО РК (Казахстан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Абазов Рафис Фанисович — PhD, адъюнкт-профессор Колумбийского университета, проректор по международному сотрудничеству Казахского национального аграрного исследовательского университета, директор Института зеленого и устойчивого развития, координатор программы MBA.

Абдырахманов Толобек Абилович — доктор исторических наук, профессор, член-корреспондент НАН КР, Кыргызский государственный университет им. Жусупа Баласагына (Кыргызская Республика, г. Бишкек).

Абиль Еркин Аманжолович — доктор исторических наук, профессор, Институт истории государства КН МНВО РК (Казахстан).

Алимбай Нурсан — кандидат исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК (Казахстан).

Ауанасова Алима Мусировна — доктор исторических наук, профессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева.

Вернер Синтия (Werner Cynthia) — доктор исторических наук, профессор. Техасский университет (США).

Дайнер Александр (Diener Alexander) — доктор исторических наук, профессор. Канзасский университет (США).

Джумашев Аскар Мамбетович — доктор исторических наук, профессор, заведующий отделом истории Каракалпакского научно-исследовательского института гуманитарных наук (Каракалпакское отделение Академии наук Республики Узбекистан).

Жаркен Айгуль Маликовна — доктор исторических наук, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилёва.

Исмагулов Оразак Исмагулович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК при Президенте РК, член-корр. Болонской академии наук, лауреат премии им. Ч.Ч. Валиханова, заслуженный деятель науки и техники, профессор Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева (Казахстан).

Кабульдинов Зиябек Ермуханович — доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК при Президенте РК, Генеральный директор Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова КН МНВО РК (Казахстан).

Карасаев Гани Мукашевич — доктор исторических наук, профессор, главный научный сотрудник Института истории государства Комитета науки Министерство Науки и высшего образования Республики Казахстан, г. Астана.

Като Синдзи (Shinji Kato) — PhD, Национальный научно-исследовательский институт культурных ценностей в Наре (Япония, г. Нара).

Кожирова Светлана Басиевна — доктор политических наук, профессор, содиректор Центра исследования Китая и Центральной Азии Фуданьского Университета и МНК «Астана», руководитель Центра китайских и азиатских исследований (Казахстан).

Кокебаева Гульжаухар Какеновна — доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета имени аль-Фараби. (Казахстан).

Моррисон Александр (Morrison Alexander) — PhD, профессор Оксфордского университета (Великобритания).

Муминов Аширбек Курбанович — доктор исторических наук, профессор, старший научный сотрудник Исследовательского центра исламской истории, искусства и культуры IRCICA – İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi. (Турция, г. Стамбул).

Оутрам Алан — доктор археологических наук, профессор департамента археологии и истории университета Эксетере (Великобритания, г. Эксетер).

Симтиков Жомарт Кудайбергенович — кандидат исторических наук, доктор политических наук, заведующий кафедрой политологии и социально-философских дисциплин Казахского национального педагогического университета имени Абая.

Турдалиева Чолпон Джапарбековна — доктор исторических наук, профессор Американского университета в Центральной Азии.

Шайдуллаев Шапулат — доктор исторических наук, профессор, заведующий кафедрой истории Узбекистана Термезского государственного университета.

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Ташбаева Кадича Искандаровна — кандидат исторических наук, Заведующая отделом археологии Института истории, археологии и этнологии им. Б. Джамгерчинова Национальной академии наук Кыргызской Республики.

НАУЧНЫЕ РЕДАКТОРЫ

Утегенов Марат Зенатович — кандидат исторических наук, ассоциированный профессор, заведующий кафедрой истории, географии и социально-гуманитарных наук НАО «Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова».

Муканова Гюльнар Кайроллиновна — кандидат исторических наук, профессор, ведущий научный сотрудник филиала в г. Астана Института истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова.

ТЕХНИЧЕСКИЙ СЕКРЕТАРЬ

Копеева Саня Жуматаевна — магистр, сотрудник Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Сандыбаева Динара Маратовна — магистр, сотрудник Института истории Казахстана и Центральной Азии (Казахстан)

Published in the Republic of Kazakhstan
Scientific Journal
“Central Asian courier”
Has been issued as a journal since 2025
ISSN 3105-241X.
Vol. 1. Is. 1, pp. 64-70, 2025
Journal homepage: <https://sjcascourier.com/>

FTAXP / MPHTI / IRSTI 03.20
https://doi.org/10.64970/3105-241X_2025_1_1_64-70

ACTIVITIES AND SIGNIFICANCE OF THE MUSLIM FRACTION IN THE FIRST AND SECOND STATE DUMAS

Tashagul A.¹, Kopeyeva S.Zh.²

¹Yeditepe University
Istanbul, Turkey
PhD, Professor

 <https://orcid.org/0000-0002-1435-8877>. E-mail: Ahmet.tasagil@yeditepe.edu.tr

²Institute of History of Kazakhstan and Central Asia
Astana, Republic of Kazakhstan
Coordinator

 <https://orcid.org/0009-0005-9999-9487>. E-mail: kopeyevasaniya@mail.ru

© Institute of History of Kazakhstan and Central Asia, 2025
© Tashagul A., Kopeyeva S.Zh., 2025

Abstract. The creation and activities of the Muslim faction in the State Duma have become an important indicator of the development of the political consciousness of Muslims. The Muslim faction in the 1st and 2nd State Dumas focused on three main issues: Agrarian issues, the problems of democratization of political life, and the problem of national-religious relations. Thus, the Muslim faction played a significant role in the activities of the First and Second Dumas. The article discusses the views of the deputies of the Muslim faction, their role and activities in the I–II State Dumas in relation to the agrarian policy of the tsarist empire, including the re-settlement policy. The deputies of the Muslim faction were the real defenders of the interests of the indigenous population of the Steppe Territory, and sought to legally resolve the land issue, with the indispensable participation of all interested parties in its discussion. The authors analyze the legislative activity and the work of Muslim deputies in the Duma commissions. Particular attention is paid to the analysis of the position of the deputies of the Muslims of the Steppe Territory, Sh. Koshygul and T. Norokonev.

Keywords: State Duma, Muslim faction, Sh. Koshygul, history of Kazakhstan, steppe region, Russian Empire, Muslim factor

For citation: Tashagul A., Kopeyeva S.Zh. Activities and significance of the Muslim Fraction in the First and Second State Dumas // Scientific Journal “Central Asian courier”. 2025. Vol. 1. No. 1. Pp. 64-70. (In Eng.). DOI: 10.64970/3105-241X_2025_1_1_64-70

I ЖӘНЕ II МЕМЛЕКЕТТІК ДУМАЛАРДАҒЫ МҰСЫЛМАН ФРАКЦИЯСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ МЕН МАҢЫЗЫ

Ташағыл Ахмет¹, Көпеева Сәния Жұматайқызы²

¹Йедитепе университеті
Стамбул, Түркия
PhD, профессор

 <https://orcid.org/0000-0002-1435-8877>. E-mail: Ahmet.tasagil@yeditepe.edu.tr

²Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты
Астана, Қазақстан Республикасы
Координатор

 <https://orcid.org/0009-0005-9999-9487>. E-mail: kopeyevasakiya@mail.ru

Андатпа. Мемлекеттік думадағы Мұсылман фракциясының құрылуы мен оның қызметі мұсылмандардың саяси сана-сезімі оянуының және дамуының маңызды көрсеткішіне айналды. I және II Мемлекеттік думадағы Мұсылман фракциясы назарында үш негізгі мәселе болды: аграрлық, саяси өмірді демократиялау және ұлттық-діни қатынастар. Осылайша, I және II Думалар қызметінде Мұсылман фракциясы айтарлықтай маңызды рөл атқарды. Мақалада патшалық империяның аграрлық, соның ішінде қоныстандыру саясатына қатысты Мұсылман фракциясы депутаттарының көзқарастары мен I және II Мемлекеттік думадағы олардың қызметі қарастырылған. Мұсылман фракциясының депутаттары Дала өлкесінің жергілікті халықтарының мүдделерін қорғап, жер мәселесін құқықтық тұрғыдан шешуге ұмтылып, аталған мәселелерді талқылауға қатысып отырды. Мақала авторлары думалық комиссиялардағы мұсылман депутаттарының заңшығарушылық қызметі мен жұмысына талдау жасаған. Сонымен қатар, Дала өлкесінің атынан сайланған Мұсылман фракциясының көрнекті мүшелері Ш. Қосшығұлұлы мен Т. Нурекеновтің ұстанымдары туралы айтылған.

Түйін сөздер: Мемлекеттік дума, Мұсылман фракциясы, Ш. Қосшығұлұлы, Қазақстан тарихы, Дала өлкесі, Ресей империясы, мұсылман факторы

Дәйексөз үшін: Ташағыл А., Көпеева С.Ж. I және II Мемлекеттік думалардағы Мұсылман фракциясының қызметі мен маңызы // Scientific Journal "Central Asian courier". 2025. Т. 1. № 1. 64-70 бб. (Ағылш.). DOI: 10.64970/3105-241X_2025_1_1_64-70

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ МУСУЛЬМАНСКОЙ ФРАКЦИИ В I И II ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЕ

Ташағыл Ахмет¹, Көпеева Сания Жуматаевна²

¹Университет Йедитепе
Стамбул, Турция
PhD, профессор

 <https://orcid.org/0000-0002-1435-8877>. E-mail: Ahmet.tasagil@yeditepe.edu.tr

²Институт истории Казахстана и Центральной Азии
Астана, Республика Казахстан
Координатор

 <https://orcid.org/0009-0005-9999-9487>. E-mail: kopeyevasakiya@mail.ru

Аннотация. Создание и деятельность Мусульманской фракции в Государственной думе стали важным показателем развития политического самосознания мусульман. В центре внимания данной фракции в I и II Государственной думе были три основных вопроса: аграрный, проблемы демократизации политической жизни и национально-религиозных взаимоотношений. Таким образом, Мусульманская фракция сыграла заметную роль в деятельности I и II Думы. В статье рассмотрены взгляды депутатов Мусульманской фракции, их роль и деятельность в I и II Государственной думе в отношении аграрной политики царской империи, в том числе и проблем, касающихся переселенческой политики. Представители указанной выше фракции являлись действительными защитниками интересов коренного населения Степного края и стремились к правовому решению земельного вопроса, при обязательном участии в его обсуждении всех заинтересованных сторон. Авторами статьи проанализирована законотворческая деятельность депутатов-мусульман в составе комиссий.

Особое внимание уделено вопросу позиции мусульман Степного края Ш. Косшыгулова и Т. Нурекенова.

Ключевые слова: Государственная дума, Мусульманская фракция, Ш. Косшыгулов, история Казахстана, Степной край, Российская империя, мусульманский фактор

Для цитирования: Ташагыл А., Копеева С.Ж. Деятельность и значение Мусульманской фракции в I и II Государственной думе // Scientific Journal “Central Asian courier”. 2025. Т. 1. № 1. С. 64-70. (На Англ.). DOI: 10.64970/3105-241X_2025_1_1_64-70

Introduction. Understanding the issues of Kazakhstan’s history in the early 20th century remains one of the most pressing and, in many cases, controversial topics in modern historical scholarship. The beginning of the last century occupies a special place in the history of the Kazakhs.

One of the most notable positive outcomes of the 1905–1907 revolution in Russia was the emergence and development of a new political tradition – Russian parliamentarism. The revolutionary upheavals of that period compelled Emperor Nicholas II to sign, on October 17, 1905, the Manifesto on the Improvement of State Order, which essentially marked the decline of the absolute monarchy and the transition to a constitutional monarchy. This manifesto, in turn, stimulated the growth of ethnic consciousness among the peoples of the empire and contributed to the emergence of national, social, and political associations. In the early 20th century, this led to the formation in the State Duma – a newly emerged political arena and an institution that played a significant role in the socio-political life of the Russian Empire – of structures organized on ethno-territorial or ethno-confessional grounds. One such structure was the Muslim Faction, which included deputies from the Steppe Region and Turkestan.

The role and activities of the Muslim Faction in the State Duma, as well as in the socio-political life of the Muslim peoples within the empire, were particularly significant. Therefore, studying the history of the Muslim Faction – which included Sh. Kosshygul and T. Nurekenov, who defended the interests of the Steppe Region – and its activities in the First and Second Dumas is of great scholarly interest.

During the work of the First and Second Dumas, the Steppe Region and Turkestan also faced the challenge of regulating interethnic relations and socio-political instability. These issues manifested themselves in land ownership and land use, in organizing governance and self-government both at the central and local levels, as well as in the fields of education, culture, and religion. The Muslim Faction, which sought to address such issues and played an important role in the First and Second Dumas, is a subject of research that holds not only theoretical and scholarly significance but also cognitive and applied political relevance.

Research Methods. The methodological basis of the article is formed by the general scientific principles of cognition, which make it possible to study the development of historical phenomena, including the principle of historicism. In the course of researching the topic, chronological and historical-comparative methods were applied. The chronological method made it possible to examine the dynamics of the Muslim Faction’s activities in the First and Second State Dumas, while the historical-comparative method allowed for the study of commonalities and distinctive features of historical phenomena in the Steppe Region.

Discussion. The elections to the First State Duma in the Steppe Region were held under difficult circumstances. The Steppe Region was included in the list of localities under martial law, which provided the administration with significant opportunities for arbitrariness. For example, according to a decree issued on January 24, 1906, by the military governor of Akmola Region, assemblies, demonstrations, and other mass events were prohibited.

During the Duma elections, the progressive Kazakh democratic intelligentsia intensified their activities, calling for the use of the Duma as a means to protect the rights of nomads. Despite the discrimination against the local population of the Steppe Region, this phenomenon marked the beginning of the formation of parliamentarism in Russia and its peripheries.

The election campaign for the First Duma in the Kazakh Steppe began at the end of April 1906. At that time, the State Duma had already commenced its work, while in the volosts of Semipalatinsk Region, officials had only managed to verify voter lists (Bukturgutova, 2007: 40). The pre-election struggle took place in Omsk, Akmola, Semipalatinsk, Petropavlovsk, and Ust-Kamenogorsk, where the Social Democrats showed considerable activity. They regarded the tactic of boycotting the Duma as a mistake and urged local Social Democrats to participate in the campaign. Alongside the Social Democrats, supporters of the Constitutional Democrats (Cadets) were also active in Omsk, Semipalatinsk, and Ust-Kamenogorsk.

In general, despite some revival in public life, pre-election agitation was not widely carried out, either in rural areas or in the towns of the Steppe Region. A significant portion of the urban population ignored the elections, which was largely due to the punitive policies of the local administration.

In June 1906, elections to the First State Duma were held among the peoples of the Steppe Region. As a result of the meeting of voters from Akmola Region held in Kokshetau, Sh. Kosshygul, a mullah from Kokshetau, was elected as a representative of the Kazakh people in the Duma. From the Russian population of Semipalatinsk Region, physician and Social Democrat V.I. Ishchersky was elected.

In total, during the pre-revolutionary period, 79 Muslim deputies were elected to the Duma: 25 to the First Duma, 37 to the Second Duma, and 7 to the Third Duma (Usmanova, 2005: 146–179). Among them, four deputies from the Steppe Region and Turkestan were elected to the First Duma: A. Birimzhanov, A. Kalmenov, Sh. Kosshygul, and A. Bukeikhanov. To the Second Duma, ten deputies were elected: T. Abdukhalilov, T. Allabergenov, M. Nurbardyhanov, M.T. Tynyshpaev, S.A. Mukhamedzhanov, A. Kariiev, Sh. Kosshygul, T. Nurekenov, S.B. Karataev, and A.K. Beremzhanov (Yamaeva, 1998: 276–314).

Overall, in the course of two months, the First Duma did not manage to adopt a single bill. Its main activities consisted of criticizing the policies of the government and its individual members, electing commissions, preparing responses to the tsarist government, and, above all, focusing on issues closely related to the agrarian sector.

As early as May, information began to circulate among the Duma deputies that “if tensions around the agrarian question escalate, the government will dissolve the Duma.” The tsarist authorities took advantage of this situation and, under the pretext that “deputies elected by the people are engaged in matters beyond their competence instead of legislative work,” dissolved the First Duma. Due to its premature dissolution, the formation process of the Muslim Faction was left incomplete, and it was not officially registered.

Despite the fact that the First Duma functioned for only a short period — from April to July 1906 — its activities became an important factor in the political development of the Russian Empire and influenced many areas of public life. The Duma included prominent representatives of various political parties and peoples, who demonstrated their skills in creating factions, drafting the chamber’s regulations, sending parliamentary inquiries to the government, and other important work. They paid considerable attention to education, the development of cultural and national autonomy, and the protection of national minorities. Although the First Duma’s work was short-lived, the idea of parliamentarism received support from the intelligentsia.

At the same time, despite its dissolution, public unrest in the Kazakh Steppe did not cease, which was linked to the beginning of preparations for the elections to the Second Duma.

In January–February 1907, elections to the Second State Duma were held in the Steppe Region. On the eve of the elections, the situation in the country had changed due to the decline of the revolution. As a result, the pre-election campaign involved not only the Social Democrats but also the Socialist Revolutionaries (SRs). Despite repressive measures by the authorities, and compared to the elections to the First Duma, the Social Democrats showed greater activity in both legal and illegal forms of agitation. For example, in Akmola Region, they not only distributed leaflets but also conducted pre-election campaigning to promote their tactics regarding the Duma.

Overall, as a result of the elections in the Steppe Region, the following were elected to the Second Duma: from Akmola Region — Sh. Kosshygul; from Semipalatinsk Region — T. Nurekenov;

from the Russian population of Semipalatinsk Region — N.Ya. Konshin; from the Siberian Cossack Host — I.P. Laptev; and from the Russian population of Akmola Region — the Social Democrat A.K. Vinogradov (Bukturgutova, 2007: 41).

Thus, we can see that the Second State Duma also included deputies who had been elected to the First Duma and who enjoyed authority among the people for supporting the reorganization of the socio-political system of tsarist Russia.

As noted above, the Muslim Faction in the Second Duma included Sh. Kosshygul and T. Nurekenov. The faction's aim was to defend the rights and interests of Russia's peripheral Muslim regions. The Muslim Faction's deputies also took an active part in drafting the bill on the agrarian question.

It should be noted that among the many issues discussed in the Russian parliament, the following were of particular importance:

- religious legislation (implementation of the proclaimed "freedom of conscience," reorganization of religious administrative bodies);
- education (the right to instruction in the mother tongue);
- resettlement policy and the condition of the national peripheries;
- judicial reform (conduct of court proceedings in the mother tongue);
- the question of public holidays (recognition of Muslim holidays as non-working days) (Usmanova, n.d.).

During the work of the commissions and in general debates, members of the Muslim Faction showed noticeable activity on the above issues.

The deputies of the Muslim Faction were especially active in drafting the bill on the agrarian question. At their request, the Agrarian Commission — created in the First Duma and consisting of 101 members, including 10 from the Steppe Region and Siberia — continued in the Second Duma to devote much attention to agrarian matters (Usmanova, n.d.).

Basing themselves on the program of the Ittifaq al-Muslimin party, the Muslim deputies proposed their own approach to solving the agrarian question. Their first proposal called for transferring land to the ownership of individual provinces, followed by fair redistribution not only among farmers but also among those engaged in nomadic livestock raising. At the same time, the Muslim deputies demanded a complete halt to the influx of Russian settlers into the Steppe Region. After submitting these documents to the Duma, the Muslim deputies addressed a parliamentary inquiry to the highest authority regarding the illegal actions of the resettlement commission in Kazakh lands.

Deputies elected on behalf of the Kazakh people were not given the opportunity to speak from the rostrum of the Duma, so they resorted to other means to fulfill the wishes of their constituents. For example, during the period of the Second Duma, deputies Sh. Kosshygul and T. Nurekenov visited Prince Vasilchikov, the head of the Main Administration for Land Settlement and Agriculture, to share their views on the situation of the Kazakh people and to draw the government's attention to the need to halt settlement in the Steppe provinces (Ozganbai, 1996: 85).

During the Second Duma's term, under the influence of the deputies, a Government Council was convened to address the issue of resettlement of Kazakhs. Deputies from the Steppe Region — B.B. Karataev, A.K. Beremzhanov, T. Nurekenov, and Sh. Kosshygul — took part in its work. However, despite the demands of Sh. Kosshygul and T. Nurekenov for an immediate halt to the establishment of settlement plots in the Turgay, Akmola, and Semipalatinsk provinces, the convened Government Council decided that it was impossible to meet these demands (Lysenko, 2017).

Muslim deputies also contributed to the Duma's legislative initiatives. In the First Duma, Muslims were still in the process of organizational consolidation and were limited by the Constitutional Democrats (Cadets), who held 80% of the submitted initiatives (a total of 15, of which 12 belonged to the Cadets). Therefore, without proposing independent bills, Muslim deputies signed onto Cadet bills. For example, 18 Muslim deputies, including Sh. Kosshygul, signed the Cadets' "Draft Basic Provisions on the Abolition of Restrictions on Political and Civil Rights Based on Religion and Nationality" (Usmanova, 1999: 67).

In the Second Duma, various commissions were created to prepare draft laws. The Commission on the Legal Status of the Individual, composed of 33 members, included A.V. Vinogradov, a Social Democrat elected from the Russian population of Akmola Region. The Commission on Local Courts included N.Ya. Konshin, elected from Semipalatinsk Region and possessing legal expertise (Bukturgutova, 2007).

As we can see, the deputies from the Steppe Region nominated responsible and competent individuals with legal knowledge who were capable of improving the lives of the people they represented. However, due to the expulsion of the opposition from the State Duma, the work of the commissions, which had begun to address reforms to the judicial system and legislation in Russia, was left unfinished.

In both the First and Second State Dumas, regional deputies were unable, for objective reasons, to resolve issues of organizing the judicial system and legal framework that were important for the peoples of the Steppe Region. At the same time, in their petitions to the deputies, the Kazakh people demanded amendments to the 1891 Steppe Statute. As is well known, after the introduction of the Steppe Statute in 1891, the government, by limiting the role of popular courts and the customary rights of the Kazakhs, strengthened the role of imperial law and the judicial system.

Having reviewed the activities of the First and Second State Dumas with the participation of Steppe Region deputies, it becomes clear that not a single law aimed at alleviating the conditions of the Steppe Region was adopted. Of course, this was not due to a lack of initiative on the part of the deputies. The real reason was that the state administrative system was not prepared to accept a parliamentary form of government.

On all major issues, contradictions between the Second Duma and the government took on an acute nature. The criminal prosecution of Social Democratic faction deputies, accused of organizing a military conspiracy, became the immediate reason for the dissolution of the Second Duma. Thus, on June 3, 1907, the Second State Duma was dissolved.

After the dissolution of the Second Duma, the government actively moved to political measures, primarily introducing amendments to the electoral law that restricted the rights of the population. The number of representatives from the national borderlands was reduced, and the peoples of Kazakhstan and Turkestan (with the exception of the Ural Cossack Host, which retained the right to propose one deputy) were completely deprived of voting rights.

Undoubtedly, among the members of the Muslim Faction elected to the State Duma from the Steppe Region, the role of Sh. Kosshygul and T. Nurekenov was especially significant.

Kosshygul Shaimerden (1869/1874–1932) was a public figure. He was born in the village of Qogham, Yengbekshilder district, present-day Akmola Region. He studied under Nauran Hazret and later at the Bukhara madrasa. In 1903, for distributing leaflets in Kokshetau Uezd calling for resistance to Russian colonial policy, he was exiled to Siberia, returning in 1905 amid the upheaval of the First Russian Revolution. In January 1906, he was a delegate to the All-Muslim Congress held in St. Petersburg. At the congress, he supported the need to create a national political party for Muslims and was included in the commission to draft the party's program. In 1906–1907, he was elected as a deputy to the First State Duma from Akmola Region. In 1906, he took part in the Third All-Russian Muslim Congress in Nizhny Novgorod, was elected to its presidium, and contributed to drafting resolutions on the current political situation, education, and religious affairs. He became a member of the Central Committee of the "Union of Russian Muslims" formed at the congress. He was also elected to the Second State Duma and joined the Muslim Faction (Inform.kz, n.d.).

T. Nurekenov, a compatriot of A. Bokeikhanov, was born in 1859 in a nomadic family and completed a Kazakh primary school. Later, he served as volost (district) head in Seytenov Volost of present-day Pavlodar Region. In addition, he engaged in livestock breeding and trade. Nurekenov was one of five candidates who had the opportunity to replace A. Bokeikhanov, who had been deprived of the right to run for the Second Duma due to his participation in the "Vyborg Appeal." On February 12, 1907, T. Nurekenov was accepted into the Second Duma, joined the Muslim Faction and the Siberian Group, and participated in debates on assistance for the unemployed. Unfortunately, after the dissolution of the Second Duma, his fate remained unknown (E-history.kz, n.d.).

The results of elections to the First and Second State Dumas clearly demonstrated that the peoples of the Steppe Region had an interest in democratic reforms. For this reason, despite the restriction of voting rights, individuals who enjoyed public respect and supported the reorganization of the socio-political structure—such as the Muslim Faction members Sh. Koshygul and T. Nurekenov—were elected to the Second Duma. They sought to fulfill the wishes of their constituents and remained faithful to their duties and actions.

If you want, I can also merge this with your previous translated sections into one smooth, academic-style English text. That way, it will read as a continuous paper rather than separate translations.

Conclusion. Although the First Russian Revolution of 1905–1907 ended in defeat, it had a significant impact on the development of the self-awareness of traditional Kazakh society. Under the influence of revolutionary events in Russia, outstanding figures of the Kazakh people emerged onto the political stage.

The participation of the best representatives of the Kazakh people in the work of the State Dumas of the Russian Empire played an important and decisive role in the history of the Steppe Region. In particular, the finest sons of the Great Steppe took the floor in the State Duma to declare their positions on crucial issues, first and foremost on the land question.

Overall, the effectiveness of the State Duma was rather low. This was due, of course, to the lack of established traditions, the negative attitude of the supreme authorities towards the deputies, and the skeptical perception by a large part of the population.

Nevertheless, it was an important stage of development and an essential element of the political life of society. The participation of representatives of the Steppe Region in the work of the First and Second State Dumas demonstrated the growth of civic activity among the local population.

References

Bukturgutova, 2007 — *Bukturgutova R.S.* Obshchestvennoe dvizhenie v Stepnom krae v kontse XIX — nachale XX vv. [Social movement in the Steppe Territory in the late 19th — early 20th centuries]. Extended abstract of Doctor’s thesis. Omsk, 2007. (In Russ.).

E-history.kz, n.d. — Kazakhi v Gosudarstvennoi dume Rossiiskoi imperii [Kazakhs in the State Duma of the Russian Empire]. Retrieved from: <https://e-history.kz/ru/news/show/4638/> (In Russ.).

Inform.kz, n.d. — Koshygulov Shaimerden. Retrieved from: https://www.inform.kz/kz/koshygulov-shaymerden_a2261979 (In Russ.).

Lysenko, 2017 — Lysenko Yu.A. The representatives of the Steppe Region and Turkestan in the Russian Parliament: the experience of fractional interaction in solving regional ethno-social problems. 2017. Retrieved from: http://case.asu.ru/files/form_312-27178.pdf

Ozganbai, 1996 — Ozganbai O. Kazakhskoe predstavitelstvo v Gosdume [Kazakh representation in the State Duma]. Mysl [Thought], 1996. No. 6. P. 85. (In Russ.).

Usmanova, 1999 — Usmanova D.M. Musulmanskaja fraktsiia i problemy «svobody sovesti» v Gosudarstvennoi dume Rossii (1906–1917) [Muslim faction and problems of “freedom of conscience” in the State Duma of Russia (1906–1917)]. Kazan: Master Line, 1999. (In Russ.).

Usmanova, 2005 — Usmanova D.M. Musulmanskije predstaviteli v rossiiskom parlamente (1906–1916 gg.) [Muslim representatives in the Russian parliament (1906–1916)]. Kazan, 2005. 584 p. (In Russ.).

Usmanova, n.d. — Usmanova D.M. Musulmanskije deputaty v Gosudarstvennoi dume (1906–1917 gg.): novaia politicheskaja elita v Rossiiskoi imperii [Muslim deputies in the State Duma (1906–1917): new political elite in the Russian Empire]. Retrieved from: https://kpfu.ru/portal/docs/F_2099887931/155_3_1_gum_11.pdf (In Russ.).

Yamaeva, 1998 — Yamaeva L.A. Musulmanskije deputaty Gosudarstvennoi dumy Rossii. 1906–1917 gg.: sbornik dokumentov i materialov [Muslim deputies of the State Duma of Russia. 1906–1917: Collection of documents and materials]. Kazan, 1998. 384 p. (In Russ.).

CONTENTS

Kabuldinov Z.E. CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF MASHKHUR-ZHUSSIP KOPEYULY.....	5
Doğanay A., Sambet M.A. REFLECTIONS OF THE AFTERLIFE BELIEF AMONG THE TURKS IN MAUSOLEUM CONSTRUCTION AND DECORATION.....	12
Cherepanov K. KAZAKHSTAN AS AN INDUSTRIAL AND RAW-MATERIAL BASE OF THE SOVIET UNION DURING THE LEADERSHIP OF D.A. KUNAEV (1964–1986).....	26
Azmukhanova A., Balgozhina A. ENLIGHTENMENT MOVEMENTS: JADIDISM AND MEIROKUSHA IN A HISTORICAL RETROSPECTIVE.....	39
Zhumagul S.B. FROM THE REHABILITATION HISTORY OF LITERARY HERITAGE OF THE “ALASH” FIGURES.....	53
Tashagul A., Kopeyeva S.Zh. ACTIVITIES AND SIGNIFICANCE OF THE MUSLIM FRACTION IN THE FIRST AND SECOND STATE DUMAS.....	64
Zhussip S.-Kh.A., Zhumatay S. THE ALL-RUSSIAN CONSTITUENT ASSEMBLY AND THE HISTORY OF THE CREATION OF THE REPUBLIC OF ALASH.....	71
Kemengger K.R. HISTORICAL AND MENTAL-SYMBOLIC MEANING OF THE ARCHETYPE “ALASH” IN THE KAZAKH SOCIO-CULTURAL SOCIETY OF THE XX CENTURY.....	83
Mukanova G.K., Sarsembina K.K. MELODIES OF THE STEPPE: THE REPRESSED CULTURAL FIGURE OF KAZAKHSTAN, COMPOSER IVAN KOTSYK (1891-1938).....	93
Salmorbekova R.B., Saralaev N.K., Murzalieva Z.K. ORTHODOXY IN KYRGYZSTAN: STAGES OF FORMATION AND ROLE IN THE SPIRITUAL LIFE OF SOCIETY.....	110
Tulbassyieva S.K. FROM THE PAGES OF THE HISTORY OF THE SOVIET COLLECTIVE FARM: THE COLLECTIVE FARM “MOUNTAIN GIANT” IN THE CITY OF ALMA-ATA. THE 30S OF THE XX CENTURY.....	122
Khassanayeva L.M. THE ROLE OF THE NATIONAL INTELLECTUALS IN THE POLICY OF NATIONAL TERRITORIAL DELIMITATION.....	139
Dauletkhanov A. ON THE HISTORICAL SITE OF THE CITY OF CHIGU.....	153
Zhengis E.Zh. POPPY CULTURE IN SEMIRECHYE AT THE END OF THE 19TH – BEGINNING OF THE 20TH CENTURY.....	165
Kenzhebekova Zh.K. FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE MEDIATION INSTITUTE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: PROBLEMS AND SOLUTIONS.....	174
Sholakhov M. ANALYSIS OF THE WESTERN EUROPEAN HISTORIOGRAPHY OF THE NOGAI HORDE.....	181

МАЗМҰНЫ

Қабылдинов З.Е.	
МӘШХҰР-ЖҮСІП КӨПЕЙҰЛЫНЫҢ МӘДЕНИ-АҒАРТУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ.....	5
Доғанай А., Сәмбет М.Ә.	
ТҮРКІЛЕРДЕ АҚЫРЕТ СЕНІМІНІҢ МАЗАР ҚҰРЫЛЫСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ БЕЗЕНДІРУДЕГІ КӨРІНІСТЕРІ.....	12
Черепанов К.В.	
Д.А. ҚОНАЕВ БАСШЫЛЫҚ ЕТКЕН ЖЫЛДАРЫ (1964–1986 ЖЖ.) ҚАЗАҚСТАННЫҢ КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ ИНДУСТРИЯЛЫҚ-ШИКІЗАТТЫҚ БАЗАСЫНА АЙНАЛУЫ.....	26
Азмуханова А.М., Балгожина А.А.	
АҒАРТУШЫЛЫҚ ҚОЗҒАЛЫСТАР: ЖӘДИДШІЛДІК ПЕН МЭЙРОКУСЯ ТАРИХИ РЕТРОСПЕКТИВАДА.....	39
Жұмағұл С.Б.	
«АЛАШ» ҚАЙРАТКЕРЛЕРІНІҢ ӘДЕБИ МҰРАСЫН АҚТАУ ТАРИХЫНАН.....	53
Ташағыл А., Көпеева С.Ж.	
I ЖӘНЕ II МЕМЛЕКЕТТІК ДУМАЛАРДАҒЫ МҰСЫЛМАН ФРАКЦИЯСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ МЕН МАҢЫЗЫ.....	64
Жүсіп С.Х.А., Жұматай С.	
БҮКІЛРЕСЕЙЛІК ҚҰРЫЛТАЙ ЖИНАЛЫСЫ ЖӘНЕ АЛАШ РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛУ ТАРИХЫ.....	71
Кеменгер Қ.Р.	
XX ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ҚОҒАМЫНДАҒЫ «АЛАШ» АРХЕТИПІНІҢ ТАРИХИ ЖӘНЕ МЕНТАЛДЫҚ-СИМВОЛДЫҚ МӘНІ.....	83
Мұқанова Г.Қ., Сәрсембина Қ.Қ.	
ДАЛА ӘУЕНДЕРІ: ҚУҒЫН-СҮРГІНГЕ ҰШЫРАҒАН ҚАЗАҚСТАННЫҢ МӘДЕНИЕТ ҚАЙРАТКЕРІ, КОМПОЗИТОР ИВАН КОЦЫК (1891-1938).....	93
Салморбекова Р.Б., Саралаев Н.К., Мурзалиева З.К.	
ҚЫРҒЫЗСТАНДАҒЫ ПРАВОСЛАВИЕ: ҚАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢДЕРІ МЕН РӨЛҚОҒАМНЫҢ РУХАНИ ӨМІРІНДЕ.....	110
Тулбасиева С.К.	
КЕҢЕСТІК КОЛХОЗ ТАРИХЫНЫҢ БЕТТЕРІНЕН: «ГОРНЫЙ ГИГАНТ» КОЛХОЗЫ – АЛМАТЫ ҚАЛАСЫНДА. XX ҒАСЫРДЫҢ 30-ЖЫЛДАРЫ.....	122
Хасанаева Л.М.	
ҰЛТТЫҚ ЗИЯЛЫЛАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ-АУМАҚТЫҚ МЕЖЕЛЕУ САЯСАТЫНДАҒЫ РӨЛІ.....	139
Дәулетханов Ә.Д.	
ЧИГУ ҚАЛАСЫНЫҢ ТАРИХИ ОРЫНЫ ТУРАЛЫ.....	153
Жеңіс Е.Ж.	
XIX ҒАСЫРДЫҢ СОҢЫ - 20 ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ЖЕТІСУДАҒЫКӨКНАР ЕГІНШІЛІГІ.....	165
Кенжебекова Ж.Қ.	
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ МЕДИАЦИЯ ИНСТИТУТЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ДАМУЫ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ.....	174
Шолахов М.Г.	
НОҒАЙ ОРДАСЫНЫҢ БАТЫСЕУРОПАЛЫҚ ТАРИХНАМАСЫН ТАЛДАУ.....	181

СОДЕРЖАНИЕ

Кабульдинов З.Е. КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАШХУР-ЖУСИПА КОПЕЙУЛЫ.....	5
Доганай А., Самбет М. ПРОЯВЛЕНИЯ ВЕРЫ В ЗАГРОБНУЮ ЖИЗНЬ У ТЮРКОВ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ И УКРАШЕНИИ ГРОБНИЦ.....	12
Черепанов К.В. КАЗАХСТАН КАК ИНДУСТРИАЛЬНО-СЫРЬЕВАЯ БАЗА СОВЕТСКОГО СОЮЗА В ГОДЫ РУКОВОДСТВА Д.А. КУНАЕВА (1964–1986 ГГ.).....	26
Азмуханова А.М., Балгожина А.А. ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЕ ДВИЖЕНИЯ: ДЖАДИДИЗМ И МЭЙРОКУСЯ В ИСТОРИЧЕСКОЙ РЕТРОСПЕКТИВЕ.....	39
Жумагул С.Б. ИЗ ИСТОРИИ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛИТЕРАТУРНОГО НАСЛЕДИЯ ДЕЯТЕЛЕЙ «АЛАШ».....	53
Ташагыл А., Копеева С.Ж. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ МУСУЛЬМАНСКОЙ ФРАКЦИИ В I И II ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЕ.....	64
Жусип С.Х.А., Жуматай С. ВСЕРОССИЙСКОЕ УЧРЕДИТЕЛЬНОЕ СОБРАНИЕ И ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РЕСПУБЛИКИ АЛАШ.....	71
Кеменгер К.Р. ИСТОРИЧЕСКОЕ И МЕНТАЛЬНО-СИМВОЛИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ АРХЕТИПА «АЛАШ» В КАЗАХСКОМ СОЦИОКУЛЬТУРНОМ ОБЩЕСТВЕ XX ВЕКА.....	83
Муканова Г.К., Сарсембина К.К. МЕЛОДИИ СТЕПИ: РЕПРЕССИРОВАННЫЙ ДЕЯТЕЛЬ КУЛЬТУРЫ КАЗАХСТАНА, КОМПОЗИТОР ИВАН КОЦЫК (1891–1938).....	93
Салморбекова Р.Б., Саралаев Н.К., Мурзалиева З.К. ПРАВОСЛАВИЕ В КЫРГЫЗСТАНЕ: ЭТАПЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РОЛЬ В ДУХОВНОЙ ЖИЗНИ ОБЩЕСТВА.....	110
Тулбасиева С.К. ИЗ СТРАНИЦ ИСТОРИИ СОВЕТСКОГО КОЛХОЗА: КОЛХОЗ «ГОРНЫЙ ГИГАНТ» В ГОРОДЕ АЛМА-АТЫ. 30-Е ГОДЫ XX ВЕКА.....	122
Хасанаева Л.М. РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ В ПОЛИТИКЕ НАЦИОНАЛЬНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО РАЗМЕЖЕВАНИЯ.....	139
Даулетханов А.Д. О ИСТОРИЧЕСКОМ МЕСТЕ ГОРОДА ЧИГУ.....	153
Женис Е.Ж. КУЛЬТУРА МАКА В СЕМИРЕЧЬЕ В КОНЦЕ XIX - В НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....	165
Кенжебекова Ж.К. ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ ИНСТИТУТА МЕДИАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	174
Шолахов М.Г. АНАЛИЗ ЗАПАДНОЕВРОПЕЙСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ НОГАЙСКОЙ ОРДЫ.....	181

Редакцияның мекен-жайы:

010000, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғ., 11/5
Қазақстан және Орталық Азия тарихы институты
Scientific Journal “Central Asian courier” редакциясы

Сайтқа сілтеме: <https://sjcacourier.com/>
Тел.: +7 (776) 301-11-11 (Ұялы телефон)
+7 (775) 537-77-72 (whatsapp)

E-mail: hkca.kz@gmail.com

Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде
2025 ж. 20 маусымда тіркеліп, № KZ20VPY00122471 куәлігіне ие болды.

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.